

*Я ценю
далёкі
ад змрочных
вёсак.
Маўчанне Бога
Піў я
з калодзежа гаю.*

Георг Тракль

Выбраная лірыка

n

Геарг Тракль

Выбранае

Пераклад з нямецкай

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2018

УДК 821.112.2-1
ББК 84(4Авс)-5
Т65

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле выдання:

Georg Trakl. *Das dichterische Werk*. Deutscher
Taschenbuch Verlag, 1977

На вокладцы:

*НЕВЯДОМЫ АЎТАР,
Фотопартрэт Геарга Тракля, май 1914.*

**GOETHE
INSTITUT**

Пераклад твораў ажыццёўлены
пры падтрымцы гранту Інстытута імя Гётэ.
The translation of this work was supported by
a grant from the Goethe-Institut.

ISBN 978-985-7164-61-5

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2018.

Спеў у ноч
(*Gesang zur Nacht*)

I

Мы – дзеці ценю ад дыхання
У вечным згублены, адны,
Ахвяры, поўныя нязнання, –
Каму прынесены яны.

Мы жабракі, уладцы кія,
Перад замкнёнасцю стаім,
Маўчанне слухаем, сляпыя,
І нікне голас наш у ім.

Мы воблакі, нас гоніць вецер,
Без мэт блукаем, без граніц,
Мы кветкі ў жаху блізкай смерці
Дрыжым, чакаючы нажніц.

II

Каб быць з апошняй мукаю сваёю,
Я не ўнікаю сіл варожай моўчы,
Яны – мой шлях к вялікаму спакою,
Якім ідзём у змрочнасць ночы.

Ад вашага дыхання дагарым мы,
Цярпенне! Зорка адлятае, раем
Нявызнаным здаволяцца парывы,
Бо мы ў яго без мараў уступаем.

III

Сардэчны змрок, о змрок начэй,
Хто ўзновіць вашыя вытокі
І вашай злосці вір глыбокі?
Ад болю маска твар пячэ –

Ад радасці, ад болю – рэч
Зямная ўмомант аняее,
І ўсмешка маскі скамянее,
І разуменне знікне прэч.

А вораг кпіць з таго ў адказ,
За што змагаемся да смерці:
Каб з нашай песні жаль не сцерці,
Каб не адкрыць, што плача ў нас.

IV

О ноч, ты хмельнае пітво,
Крывёй пльву я ў слодыч смуты,
Вянком вянчаючы пакуты!
Так хоча сэнс глыбокі твой!

Я арфа пад тваёй рукою,
І за мае пакуты б'ецца
Твой цёмны спеў, апошні ў сэрцы,
І робіць вечны прывід мой.

V

Сон глыбокі – цёмны сон!
І маўчаць званы бажніцы,
Слодыч, бацька мукі ён,
Мір на спрахлыя граніцы.

Стылай добраю далонню
Хай затуліць раны ён –
Каб сагрэлася плоць кроўю –
Слодыч, маці мукі – сон.

VI

Нашто нам шэпты беднякоў?
З маўчання песня хай памкне,
А шэпты хай – з жывых садоў.
Будзь безназоўны ува мне,

Ты, хто адліты, нібы звон,
Без мар, без мэты, проста так,
Як боль салодкі, як праклён,
Як сноў маіх атрутны мак.

VII

Кветкі, я ведаю ўсё пра ваш скон,
Як п'яная скарга студні парвецца,
Як песняй адплачацца медны звон,
Як ноч ажыве, як пытанне зжывецца,
І як па той бок галетніцкіх дзён
Ад раны смяротнай заглухне сэрца.

VIII

Моўчкі змрок мяне адключыў,
Стаў я мёртвым ценом дня –
Дом радасці кінуўшы, спалучыў
Сябе са змрокам начы.

Моўча ў сэрца ўбіла цвікі,
Не адчуваючы пусткі дня –
І ўсміхаецца, як асцюкі,
Табе, ноч, – праз вякі!

IX

О ноч, нямая брама ў змрочны схоў,
Крываваых ран агледзь ссінены шрам,
Прыхільна выпі чашу мук і драм!
О ноч, я ўжо гатоў!

О ноч, мой сад маўчання ў забыцці,
Німб прамяністы ўбогасці, цямна,
Засох вянок, з лазы няма віна! –
Высокі час, – прыйдзі!

X

Смяўся мой дэман калісьці даўно,
У ясных садах быў я – промнік апошні,
Іграў і спяваў, танец быў – спадарожнік,
І піў я гаючай любові віно.

І плакаў мой дэман калісьці даўно,
Ў балючых садах я святляк быў апошні,
Я жыў, як пакорлівасці спадарожнік,
Ад бляску якое ў галечы – відно.

Не смяецца, не плача мой дэман даўно,
Засохлых садоў я – ценік апошні,
Як цёмна-магільны мой спадарожнік,
Пустота начная, маўчанне адно.

XI

Усмешкай не здолеў цябе я змагчы,
Слязлівая песня адпета ў начы,
Пара мне прыспела, пара на спакой.

У храм твой яшчэ раз прыйсці дазволь
Дурненькаму блазну адплакаць юдоль
І моўчкі укленчыць перад табой.

XII

Ты ў глыбокім прадонні начным
Мёртвы бераг марской нематы,
Мёртвы бераг: Ніколі! Ты –
Ты ў глыбокім прадонні начным.

Ты ў глыбокім прадонні начным
Неба, ў якім ты зоркай гарэў,
Неба, ў якім і бог не здабрэў.
Ты ў глыбокім прадонні начным.

Ты ў глыбокім прадонні начным
Не прыняты ва ўлонне цяпла,
Няісны, нясутны – уяўнасць тла!
Ты ў глыбокім прадонні начным.

Раманс ночы

(Romanze zur Nacht)

Пад зорным покрывам, адзін,
Юнак на скрыжаванні мар,
Мярцвяны бляск на шэры твар
Лье з неба стылы маладзік.

Дурніца плача ля акна
У змроку сцен; на азярку
Каханкаў пара ў чаўнаку
Плыве замроена, адна.

Забойца шчэрыцца з віна,
Хапае хворых смертны страх,
Ля ўкрыжаванага Хрыста
Манашка кленчыць давідна.

Кальша маці немаўля,
Глядзіць спакойна ў ноч дзіця
Вачыма шчырага жыцця...
У бардаку дрыжыць зямля.

А днём у склепе на сцяне
Рукою белаю мярцвяк
Маўчання выскалены знак
Малюе... Шэпт жывога ў сне...

Рандэль

(Rondel)

Сплыла ў сутонне дзённасць залатая,
Блакітна-буры вечар змежыў вейкі,
Памёр гук пастуховае жалейкі,
Бура-блакітны вечар змежыў вейкі,
Сплыла ў сутонне дзённасць залатая.

На вечар сэрца маё

(Zu Abend mein Herz)

Увечары чуецца крык кажаноў.
Два гнедкі брыкаюць па лузе.
Шуміць чырвоны клён.
Вандроўцу мроіцца ўтульны шынок пры дарозе.
Цудоўна смакуюць маладыя віно і арэхі.
Цудоўна: блукаць на змярканні упоена ў лесе.
Праз чорнае голле гучаць балючыя гукі званоў,
І раса ападае на твар.

De profundis

Ёсць пожня, на якую чорны падае дождж.
Ёсць буре неба, якое самотна стаіць.
Ёсць ветру шэпт, што ахінае пустыя хаты.
Які ж смутны гэты вечар.

За сяльцом
Сіротка лагодная чэзлыя каласкі збірае.
Яе вочы цікуюць кругла і залаціста ў сутонні.
І ўлонне яе чакае нябеснага жаніха.

Па дарозе дамоў
Знайшлі пастухі салодкае цела,
Якое ў калючым ядлоўцы гніло.

Я цень далёкі ад змрочных вёсак.
Маўчанне Бога
Піў я з калодзежа гаю.

На лобе ў мяне праступіў калючы метал.
Павукі шукаюць сэрца майго.
Ёсць святло, што гасне ў вуснах маіх.

Уначы апынуўся я на лузе,
Спруцянелы ад бруду і зорнага пылу.
У ляшчынніку
Зноў крышталёва звінелі анёлы.

Псальма

(Psalm)

Прысвячаецца Карлу Краўсу

Гэта – ліхтар, што ветрам задзьмуты быў.
Гэта – збан паганскі, пакінуты пад вечар п’яніцам.
Гэта – вінаграднік выпалены, з норамі й павукамі.
Гэта – прастора, пабеленая іх выдзяленнямі.
Вар’ят памёр. Гэта – выспа паўднёвага мора,
Дзе сустракаюць бога сонца. У барабаны б’юць.
Пачынаюцца ваяўнічыя скокі мужчынаў.
Жанчыны віхляюць сцёгнамі

сярод павою й агністых макаў,

А мора спявае... О, наш згублены рай.

З залатых лясоў паўцякалі німфы.
Чужаніцу хаваюць. Усчынаецца йскрысты дождж.
Сын Пана з’яўляецца ў абліччы землякопа,
Што дрэмле абедзеным поўднем
ля гарачага асфальту.

Гэта – малыя дзяўчынкі на дварэ ў сукеначках,
выгляд якіх кроіць сэрца!

Гэта – пакоі, поўныя акордаў і санатаў.

Гэта – цені ў абдоймах перад аслеплым люстрам.

Ля вокнаў шпітальных грэюцца хворыя.

Параход крываваыя пошасці цягне каналам уверх.

Сястра чужая ўзнікае зноў у нечых злых мроях.
Гуляе з зоркамі, адпачываючы ў ляшчыне.
Студэнт – ці то дваінік – за ёй назірае доўга з акна.
А за спінай стаіць яго мёртвы брат, ці, можа,
ён сыходзіць вінтавымі сходамі.

У цемені бурых каштанаў блякне
постаць паслушніка маладога.
Сутонее ў садзе. У галерэі пад дахам
пырхаюць кажаны.

Дзеці дворніка кідаюць гуляць і шукаюць золата неба.
Заклучныя акорды квартэта. Дрыжучы, сляпяя
дзяўчынка бяжыць між прысадаў.

Пасля яна цень свой на халодным муры намацвае,
Аточаная казкамі й святымі паданнямі.

Гэта – човен парожні, што ўніз чорным каналам плыве.
У змроку старых прытулкаў марнеюць чалавечыя руіны.
Мёртвыя сіроткі ляжаць ля садовага муру.
З пакояў шэрых выходзяць анёлы: іх крылы
перапэцканыя ў дзярме.

З іх пажаўцелых веяў спаўзаюць чарвякі, як кроплі.
Цвінтар маўклівы і цёмны, як у часы маленства.
На срэбных падэшвах слізгаюць мінулыя жыцці,
І выклятых цені ўздымаюцца да водаў, якія ўздыхаюць.

Белы маг гуляецца са змеямі ў магіле.

Над месцам страты ціха расплюшчваюцца
залатыя Божыя вочы.

Да сястры
(An die Schwester)

Дзе ты йдзеш – там восень, вечар,
Сіні звер між дрэў пяе,
Сажалкі сум пад вечар.

Ціхі лёт птахаў – як спеў.
Туга над броваў тваіх дугой.
Усмешка – тонкая, як спеў.

Павекі Табе зрабіў Бог дугой.
Вялікай Пятніцы дзіця, шукаюць зоры
Тваё чало, што зіхаціць дугой.

Амэн

(Атэн)

Тло гойсае па занядбаным пакоі;
Цені на жоўтых шпалерах,
а ў люстрах цёмных уздымаецца
Белая, як слановая косць, журбота нашых рук.

Пярліны бурья струменяць
скрозь памярцвелыя пальцы.

У цішы
Блакітныя вочы анёла – як у цвіценні мак.

Блакітны таксама й вечар;
Час памірання нашага; цень Азраіла,
Што бураваты сад зацямяе.

У Гэльбруне
(In Hellbrunn)

Зноў ідучы за блакітнай скаргай вечара
Каля пагорка, каля вясновага става –
Нібы застылі над імі цені даўно памерлых,
Цені царкоўных княжат, шляхетных жанчын –
Ужо цвітуць іх кветкі, сур'ёзныя фіялкі
На дне вечара, шуміць крышталёвы вір
Блакітнай крыніцы. Так зелянеюць пабожна
Дубы над забытымі сцежкамі мёртвых.
Залатыя аблокі над ставам.

Сон

(Der Schlaf)

Пракляцце чорнай атруце,
белы сон!

Гэты вельмі дзівосны сад
з дрымотлівых дрэў,
поўны гадзюк, начных матылькоў,
павукоў, кажаноў.

Чужынец! Твой згублены цень
у вечаровай зары,
змрочны карсар
у салёным моры тугі.

Пырхаюць белыя птушкі
над руінамі гарадоў
сталёвых.

Дзяцінства

(Kindheit)

Бэз конскі чарнее; дзяцінства спакойна жыло
Ў блакітнай пячоры. Над ходжанай сцежкай,
Дзе траўе збуялае жухне ад ветру,
Журбоціцца голле ў задуме; і шаптае лісце,
Нібыта блакітнай вадою прыбой аб скалу.
Пяшчотная скарга драздоў. Маўклівы пастух
За сонцам ідзе, што скацілася з восеньскага кургана.

Імгненне блакіту ёсць болей, чым проста душа.
Звярок палахлівы на ўзлесце паткнуўся, і мірна
У глыбіні спачываюць званы і змрочныя вёскі.

Набожней ты сэнс адчуваеш цёмных гадоў,
Восень, азноб у самотных пакоях;
І ў блакіце святым адзвоньваюць крокі бліскучыя
ўдалеч.

Падзынкаваюць шыбы; кранаюць да слёз
Забытыя могілкі на запуццелым пагорку,
Пра казкі ўспаміны; прасветліцца часам душа,
Радасць людскую згадаўшы, чырвоныя дні вясны.

Песня гадзін

(Stundenlied)

Каханкаў цьмяныя позіркі сустракаюцца,
Бялявыя, праменныя. Дранцвее змрок, сплятаюцца
У ім спрагнёныя рукі квола.

Парваны пурпурай вусны дабраславёных. Вочы
Круглыя адбіваюць золата цьмянае
папоўдня вясновага,
узлесак і цемень лесу, зеленыя страхі вячэрнія;
можа, невымоўнасць птушынага лёту; сцежку
Ненароджанага паўз цёмныя вёскі ў лета самотнае.
І з блакіту пагаслага праступае тое, што аджыло.

У полі жоўтае жыта ціха шуміць.
Цяжка даецца жыццё; сталёвы бляск касы ў касца,
Цесля падганяе вялізныя бэлькі.

Фарбуецца пурпурай лісце; манаскі дух
Пахаджвае светлымі днямі; саспелі вінныя гронкі,
у дварах прасторных святочнае паветра.

Саладзейшы пах пладоў саспелых; смех нягучны
Уцехі; музыка, скокі ў цені піўніцаў;
У садзе сутонным крокі сціхаюць памерлага хлопчыка.

Па дарозе *(Unterwegs)*

Увечары невядомага занеслі ў трупярню;
Пах дзэгцю; ціхі шэпт чырвоных платанаў;
Цёмнае кружлянне кавак; на пляц пацягнулася варта.
Сонца схавалася ў чорныя палотны;

зноў і зноў вяртаецца гэты прамінулы вечар.
Сястра ў пакоі побач іграе шубертаўскую санату.
Яе ўсмешка ціхутка апускаецца ў фантан заняпалы,
Што блакітна шуміць у сутонні. О, які ж даўні наш род.
Хтосьці шэпчацца ўнізе, у садзе;

хтосьці гэтае чорнае неба пакінуў.
Водар яблыкаў ідзе ад камоды. Бабуля
запальвае залатыя свечкі.

О, лагодная восень. Нашы ціхія крокі
ў старадаўнім парку

Пад высокімі вершалінамі.

О, якое суровае гіяцынтавае аблічча
сутоння.

У тваіх нагах ручай, таямнічая ціша чырвоная
твайго рота,

у цяні дрымотнага лісця,

пацямнелага золата сланечнікаў
занядбаных.

Павекі твае цяжэюць ад маку й ля майго чала
ціха мрояць.

Пяшчотнасць званоў працінае грудзі.
Блакітнаю хмаркай

Твой твар на мяне апускаецца ў паўзмроку.
Спеў пад гітару, што ў незнаёмым шынку гучыць,
Там кустоўе дзікіх бадзякоў;
даўно прамінулы дзень лістапада,
Знаёмыя крокі на цёмных сходах, выгляд бурых ужо
бэлек;

Разнасцежанае акно, за ім засталася салодкая надзея –
Не выказаць гэтага, о Божа;
ты адно агаломшана ўкленчваеш.

О, цямрэча начы. Польшыя пурпуровасць
Згасла на вуснах маіх. І ў цішы замірае
Гранне струнаў самотных журботнай душы.
Хай пад вінным хмелем голаў уткнецца ў канаву.

Краявід
(*Landschaft*)

Верасень, вечар; смутна даносяцца
цёмныя пастушыныя крыкі
Праз сутонную вёску; агонь паблісквае ў кузні.
Магутна дыбкі ўстае чорны конь;
гіяцынтавыя валасы дзяўчыны
Хапаюць жарсць яго пурпуровых ноздраў.
Ціха на ўзлессі аленіцы крык застывае,
І жоўтыя восені кветкі
Схіляюцца нема над блакітным абліччам стаўка.
У чырвоным полімі дагарае дрэва;
пырхаюць цёмныя твары кажаноў.

Да хлопца Эліса
(An den Knaben Elis)

Эліс, калі ў чорным лесе крычыць чорны дрозд,
Гэта твой скон.

Твае вусны скальную прахалоду
з блакітнай крыніцы п'юць.

Не зважай, калі злёгка крывавіць твой лоб
Старыя легенды
І цьмяную варажбу з птушынага лёту.

А ты ідзеш мяккім крокам у ноч,
Што навісла паўнатай пурпуровых гронак,
І ты занурваеш рукі ў прыгожы блакіт.

Ядловец калючы звініць,
Дзе месяцовыя вочы твае.

О, як даўно ты, Элісе, памёр.

Цела тваё – гіяцынт,
У яго васковыя пальцы манах апусціў.
Чорная прорва – наша маўчанне.

З яе часам выходзіць пяшчотлівы звер
І пускае павольна цяжкія вейкі.
На скроні твае чорная ападае раса,
Апошняя золата дагарэлых знічак.

Себасцьян у сне
(*Sebastian im Traum*)

Адольфу Лосу

1

Маці панесла дзіця пад белым месяцам,
У цені ляшчыны, старога чорнага бэзу,
Упітая макавым сокам і плачам драздовым;
І ціха
Схіліўся над ёй, спачуваючы, твар барадаты
З паўзмроку акна; старое начынне хатняе
Продкаў
Было раскідана; любоў і мроі асеннія.
Вось жа, цёмны дзень года, дзяцінства ў журбоце:
Хлопчык ціха спускаўся
да ледзяной вады, срэбных рыбак,
Спакой і аблічча;
Калі ён каменем кінуўся пад коней вараных,
Тады ўзышла яго зорка ў шэрай начы.
Або як ён, узяўшыся за халодную руку маці,
ішоў увечары асеннімі могілкамі святога Пётры,
Пяшчотны мярцвяк ціха ляжаў у цёмнай магільні
І раптам узняў павекі стылыя на яго.

Ды ён быў малым птахам у голым вецці,
Звонам працяжным увечары ў лістападзе,
Бацькавай цішай, калі ён сыходзіў вінтавымі сходамі
ў сутонні.

2

Мір душы. Самотны вечар зімовы.
Цёмныя постаці пастухоў ля ставу старога;
Дзіцятка ў саламянай хаціне; о, як ціха
Апала чало ў чорнай ліхаманцы..
Святая ноч.

Або як ён, узяўшыся за цвёрдую бацькаву руку,
Ціха ўзыходзіў да змрочнай Кальвары
І ў скальных пячорах паўзмрочных

Блакітны цень чалавека праз сваё ж паданне йшоў,
З раны з-пад сэрца пурпуровае кроў бегла цурком.
О, як ціха ў цёмнай душы крыж паўставаў.

Любоў; калі ў чорных кутках снег раставаў
і вятрэц блакітны блукаў у старых бадзяках,
Пад цяністым скляпеннем ляшчыны;
І хлопцу явіўся ціха ягоны ружовы анёл.

Радасць: гучанне вячэрняй санаты
ў пакоях халаднаватых,
А з-пад бурай бэлькі столі
Выпаўз са срэбнага капшучка матылёк.
О блізкая смерць. Нахілялася голаў
Жоўтая ў мурах, маўклівае дзіця,
тады месяц знік у сакавіку.

3

Ружовы звон велікодны ў магільні начы
І срэбны голас сузор'яў,
І дрыготка цёмны шал у заснулага ўпаў з чала.

О як ціха ішлося ўніз па сіняй рацэ
ў роздумах пра забытае – як раптоўна дрозд
У зялёным голлі чужаніцу паклікаў у сонца заход.

Або як ён, узяўшыся за кашчавую руку старога,
увечары йшоў уздоўж абамшэлых муроў гарадскіх,
а той у чорным плашчы дзіцёнка ружовага нёс –
і ў цені ляшчыны паўстаў Дух Ліхога.

Вобмацкам па залёных прыступках лета. О, як ціха
Сад заняпаў у бурай восеньскай цішы,
Водар і сум старога чорнага бэзу, калі
У Себасцьянавым цені срэбны голас анёла замоўк.

На балоце

(Ат Moor)

3-я рэдакцыя

Чорны вецер, у ім вандроўнік; ціха шэпча сухі чарот
У балотнай цішы. На шэрым небе
Дзікія птушкі цугам лятуць;
Наўскос над водамі цёмнымі.

Рух пайшоў. У закінутай хаце
Ўзмах крылаў чорных гнілі;
Пад ветрам крывых бярозак уздых.

Вечар у занядбаным шынку. Шлях дадому
Ў пяшчотнай тузе пастушыных статкаў.
Яўленне начы: з срабрыстых водаў вынырваюць жабы.

Увесну
(Im Frühling)

Ціха з цёмных крокаў снег апаў,
У зацені дрэў
Павекі ружовыя ўзносяць каханкі.

Заўсёды за цёмнымі крыкамі шкіпераў
Зорная ноч настае;
І ціха плёхаюць вёслы у такт.

Скора за скрышаным мурам зноў зацвітуць
Фіялкі,
Зазелянеюць маўкліва скроні самотнага.

Вечар у Лансе

(Abend in Lans)

2-я рэдакцыя

Вандроўка праз сутонне лета
Паўз поле жоўтых снапоў. Пад пабеленым скляпеннем,
Дзе сюды-туды ляталі ластаўкі, мы пілі агністае віно.

Прыгожа: о, туга й пурпуровы смех.
Вечар, і зелені цьмяныя водары
Халодзяць залерай нашы гарачыя лбы.

Срэбныя воды сцякаюць ляснымі прыступкамі,
Ноч, і забытае жыццё знямела.
Друг; лістота на сцежках у вёску.

Каля Манаскай гары

(Am Mönchsberg)

Дзе ў цені восеньскіх вязаў закінутая сцежка сыходзіць,
Воддаль ад буданоў, пастуховых начлегаў,
Халадку цёмная постаць усё за вандроўнікам ходзіць

Цераз масток кашчавы, а гіяцынтавы голас хлапечы
Ціха шэпча паданні лесу забытыя,
Лагоднейшы там ад хворага дзікі лямант брата.

Вось жа, калені чужынца скупая зелень кранае,
Скамянелая голаў;
Бліжай цурчыць ручай блакітны, бліжай плач жаночы.

Песня пра Каспара Гаўзера

(Kaspar Hauser Lied)

Для Бэсі Лос

Сапраўды любіў ён сонца,
што пурпурна ўзышло над пагоркам,
Лясныя дарогі, чорную птушку-пяюху
І радасць зялёнай травы.

Сур'ёзным былі яго пажыванне ў засені дрэў
І чыстыя ягоны твар.
Бог лагодным полымем ягонаму сэрцу сказаў:
О чалавек!

Ціха знаходзіў увечары крок яго горад;
Цёмная скарга вуснаў яго:
Хачу быць верхаўцом.

А за ім ішлі звер і кусты,
Дом і змрочлівы сад белых людзей,
І ягоны забойца высочваў яго.

Вясна і лета і чароўная восень
Справядлівага, яго сцішаны крок
Міма цёмных пакояў заснулых.
Ноч прабыў ён з зоркай сваёй.

Угледзеў – падае снег праз голае вецце
І ў цёмных сенцах цень забойцы.
Срэбна апала галава ненароджанага.

Зімовы вечар

(Ein Winterabend)

Калі вее ў шыбы снег,
Нудны звон вячэрні звоніць,
Многім стол гасцінны годзіць,
Дом дае цяпло й начлег.

Госць вандроўны ля варот
З бела-свету як надасца –
Залаціцца дрэва шчасця
Сокам ад зямных шчадрот.

Пераступіць у святле
Госць парог на добры вечар,
І азорыцца сустрэча
Хлебам-чаркай на сталі.

Пераўтварэнне Ліха (*Verwandlung des Bösen*)

Восень: чорнае шэсце па ўзлеску; хвіліны немага разбурэння; насцярожаны лоб хворага на праказу пад голым дрэвам. Даўно прамінулы вечар, які цяпер сыходзіць долу імшыстымі прыступкамі; лістапад. Звоніць звон, і пастух вядзе ў вёску табун чорных і чырвоных коней. Пад ляшчынавым кустом зялёны паляўнічы трыбушыць дзічыну. Ягонья рукі дымкія ад крыві, і цень звера ўздыхае ў лісці паўзверх чалавека – буры й маўклівы; лес. Вароны, якія разлятаюцца; іх тры. Іх лёт падобны да санаты, ён поўны бляклых акордаў і мужчынскае тугі; ціха растае залатое воблака. Каля млына хлопчыкі раскладаюць вогнішча. Польша – брат самага бледнага сярод іх, які цяпер смяецца ў капю сваіх пурпуровых валасоў; ці гэта месца забойства, паўз якое вядзе камяністы шлях. Больш не цвітуць барбарысы, пад хвоямі цэлы год летуценіцца ў свінцовым паветры; страх, зялёная цемрадзь; булькатанне ў горле будучага тапельца: з зорнага ставу рыбак выцягвае вялізную чорную рыбіну, аблічча брутальнасці й вар’яцтва. Галасы чароту, і, за імі, сваркі мужчынаў разгойдае ў чырвоным чоўне над паўзамерзлай асенняй вадою нехта той, хто жыве ў змрочных паданнях свайго

роду, чые вочы камянеюць над начамі й дзявочымі страхамі. Ліха.

Што змушае цябе ціха стаяць на лядашчых драбінах у доме тваіх прабацькоў? Свінцовая цямрэча. Што ты ўздываеш срэбнаю рукою да вачэй; а павекі твае ападаюць, быццам пад уздзеяннем маку? Але і скрозь муры ты бачыш зорнае неба. Птушыную Дарогу, Сатурн, яго чырвань. Шалёна б'ецца аб мур голае дрэва. Ты на разбураных прыступках: дрэва, зорка, камень. Ты – блакітны звер, якога праймаюць ціхія дрыжкі; ты – бледны жрэц, які забівае ахвяру на чорным алтары. О, твая ўсмешка ў паўзмроку, сумная і злосная – гэтак што ад яе ў сне палатнее дзіця. Чырвонае полымя вырвалася з тваёй далані, і ў ім згарэла цьма. О, флейта святла, о, флейта смерці. Што прымусіла цябе ціха стаяць на лядашчых драбінах у доме тваіх прабацькоў? Унізе ў браму крышталёвымі кстамі стукае анёл.

О, апраметная сну; цёмны завулак, буры ўжо садок. У вечаровым блакіце ледзьве чутна постаць нябожчыцы. Зялёныя кветачкі пырхаюць наўкол яе, а сваё аблічча яна згубіла. Ці яно, бледнае, схіляецца над халодным чалом забойцы ў змроку калідора; пакланенне, пурпуровае полымя юру; паміраючы, заснулы кідаецца чорнымі прыступкамі ўніз у цемру.

Нехта пакінуў цябе на раздарожжы, і ты доўга глядзіш назад, на пройдзены шлях. Срэбныя крокі

ў цяні крывых яблыnek. Пурпуrowa свiцiцца яблык у чорным голлі, а ў траве вылузвaецца са сваёй скуры змяя. О, цeмра! Пот, што праступае на халадналедзяным чале і журботныя мроі пад уздзеяннем вiна, у вясковай карчме пад чорнымі пракуранымі бэлькамі. Ты яшчэ й дзiкая пустка, што начароўвае ружовыя выспы з бурых аблокаў тытуню і выцiскае з глыбiннага нутра дзiкі крык грыфа – калі ён палюе на здабычу ў атачэннi марскiх скалаў, у буру і халадэчу. Ты – зялёны метал, усярэдзiне якога палымяны твар, які iмкнецца вонкi, каб спяваць з кургана касцей пра змрочную часiну і полымнае падзенне анёла. О! ты, распач, і ты ўкленчваеш з немым крыкам.

Мёртвы чалавек наведвае цябе. З сэрца самацёкам бяжыць кроў, і пад чорнымі брывамі гняздуе нявыказаны позiрк. Ты – пурпуровы месяц, што з'яўляецца ў зялёным цяні маслінавага дрэва. А за iм рушыць бясконцая ноч.

Восень самотнага
(*Der Herbst des Einsamen*)

Пладамі стылая вяртае восень
Пажоўклы водбліск летняй асалоды,
Выпырскваючы з-пад дупіны просінь.
У вырай, як з падання, мкнуць чароды;
Віно збрадзіла; цішыня даносіць
Разгадкі цёмных таямніц прыроды.

Сям-там самотны крыж глядзіць з узгорка,
Плыве атара цераз бор барвовы,
Па сажалцы вандруе хмар чародка,
І спакваля сціхае рух вясковы,
І ўжо крылом блакітным адвячорка
Акрыліся дамы, палі, дубровы.

Прабліскваюць у барвах стомы зоркі,
Плыве спакой у выстылыя скіты,
Выходзяць з немаю журбой анёлкі
З вачэй каханых, з горкага блакіту,
Шуміць чарот, і жах чапае золкі,
Як чорная раса з сухой ракіты.

Спакой і маўчанне
(Ruh und Schweigen)

Пастухі пахавалі сонца ў аголеным лесе,
Сетку рыбак
З месяцам цягне з праяблае сажалкі.

У блакітным крышталі
Жыве чалавек бледнатвары,
шчаку прытуліўшы да зорак;
А можа, ён голаў схіліў у сон пурпуровы.

Але заўсёды кранае чорны птушыны палёт
Сузіральніка. Святасць блакітных кветак,
Блізкая ціша забытае сніць і пагаслых анёлаў.

Зноў лоб змяркаецца у камяністасці месячнай;
Прамяністы юнак
Сястрыцу азорвае ў восені, ў чорнай пустэльні.

Аніф
(*Anif*)

Успамін: слізганне чаіц па цёмным небе
Мужчынскай журботы.

Ціха жывеш ты ў цені асенняга ясеня,
Уся ў справядлівым вымярэнні ўзгорка;

Ты ідзеш і ідзеш долу ўздоўж зялёнай ракі,
калі ўжо звечарэла,
любоў, што гучыць; мірна

насустрэч цёмнай дзічыне,

Радаснаму чалавеку.

П'яны ад злёгка блакітнай пагоды,

Лоб кранаецца канаючага лісця
І прыгадвае сур'ёзнае аблічча маці;
О, як усё ніспадае ў цемру;

Змрочныя пакоі і стары хломазд
Прабацькоў.

Скаланаецца нутро прыхадня.
О, знакі ды зоркі.

Правіна народжанага вялізная. Балюча ад залатых
Зліваў смерці,
Калі мацней халаднее квецень у мроях душы.

У голым веці ўсё крычыць і крычыць начны птах
Над крокамі самнамбулічнымі,
Галосіць ледзяны вятрыска ля муроў вёскі.

Спарод

(Geburt)

Горы: чорна, снежна, маўкліва наўкол.

З лесу – ловаў чырвоны след;

О, імшыстыя зіркі звяроў.

Матчын спакой; між чорных елак

У сне раскінутыя рукі,

Калі ўсплывае халодны вятых.

О, спарод чалавека. Уначы шуміць

Вада сіняя па камянях; анёл

Нізрынуты глядзіць на свой вобраз з уздыхам.

Блякласць ажывае ў душным пакоі.

Два ветахі –

Бляск вачэй скамянедай старой жанчыны.

Боль і крык парадзіхі. І чорным скрыдлам

Ноч кранае хлапечую скронь;

З пурпуровых аблокаў ціха йдзе снег.

Да рана памерлага
(*An einen Frühverstorbenen*)

О, чорны анёл, той, што ціха явіўся з сарцавіны
Дрэва, калі мы ўвечары разам гулялі ў гульні
Пры ўскрайку блакітнае студні.
Спакойныя нашы крокі, здзіўлёныя вочы
былі ў халадку восені бурым,
О, пурпуровая асалода зорак.

Ды іншы сышоў каменнымі прыступкамі
Манаскай гары –
Усмешка блакітная на твары, захутаны вопраднем
У сваё цішэйшае маленства – і памёр;
І ў садзе яшчэ засталася срэбнае сябрава аблічча,
Услухоўваючыся ў лісце або ў старыя камяні.

Душа спявала пра смерць, зялёны тлен плоці,
І чулася шамаценне лесу,
Надрыўны плач дзічыны.
Сінія вечаровыя званы ўсё звінелі
на абцягнутых вежах.

Час прыйшоў – і цені на пурпурі сонца сталі бачныя яму,
На голых галінках цені гнілізны;
Калі ў сутонні вечара на мурах заспяваў дрозд,
У пакоі ціха дух рана памерлага ўзнік.

О, кроў, што са спеўнага горла бяжыць,
Кветка блакітная, о пякучыя слёзы,
Выплаканыя ў ноч.

Хмарка залатая і час. У самотнай келлі
Раз-пораз ты запрашаеш
мёртвага пагасцяваць,
У шчырай размове йдзеш з ім
пад вязамі ўздоўжкі зялёнай ракі.

Спеў пра Паўночны край – Еўропу
(*Abendländisches Lied*)

О начны ўзмах крылаў душы:
Пастухамі хадзілі мы колісь ля пушчаў дрымотных,
І чырвоны служыў мне звер, і зялёная кветка,
і булькатлівы ручай
Пакорліва. О спрадвечны спеў цвыркуна,
Кветка крыві на камені ахвяравальным
І крык адзінокае птушкі над зялёнаю цінаю сажалкі.

О паходы крыжацкія і палымненне пакутаў
Цела, чырвоных пладоў ападанне
У вячэрніх садах, дзе спрадвеку
пабожныя хлопцы гулялі,
Воіны сённяшнія, што ад ран ачунялі
і ад мрояў нябесных.

О пяшчотны букет начных кветак.

О часы цішыні і асенняга золата,
Калі мы, руплівыя мніхі, пунсовыя гронкі здымалі;
А навокал свяціліся бор і пагоркі.
О пагоні і замкі, спакой вечаровы,
Калі чалавек у каморы сваёй справядлівае мысліў,
Ціхай малітвай схіляючы боскую голаў к сабе.

О горкага заняпаду часіна злая,
Калі скамянелы свой твар мы ўгледзелі ў чэрнядзі вод.
Але серабро сваіх веек падымуць тыя, што любяць:
Род *адзіны*. Цячэ водар ад ружаватых падушак
І салодкая песня тых, што адрадзіліся зноў.

Прасветленаць

(Verklärung)

Калі вечарэе,
Ціха з цябе ападае аблічча блакіту.
І птушка спявае на тамарындзе.

Пяшчоты манах
Складвае накрыж адмерльыя рукі.
І белы анёл карае Марыю.

Вяночак начны
З фіялак, з калосся, з гронак пурпурных –
Такі ў сузіральніка год.

Пад нагамі тваімі
Адчыняецца дол,
Калі ты ў срэбных рукі лоб апускаеш.

Ціха жыве
На вуснах тваіх восеньскі месяц,
Напоены макам змрочны напеў;

Блакітная кветка
Ціха спявае ў пажоўклым каменні.

Фён

(Föhn)

На ветры плачы сляпыя, зімовыя дні пад поўняй,
Дзяцінства, ціхія крокі ля чорнага плоту,
Званы вечаровыя.
Белая ноч насоўваецца ціха,
Ператвараючы сны пурпуровыя ў боль і пакуты
Камяністага жыцця,
Каб церні калючыя ніколі не адпускалі тленную плоць.
Глыбока душа збалелая ўздыхае ў дрымоце,
Глыбока вецер забраўся ў зламаныя дрэвы,
І брыдзе жалобны цень
Маці цераз самотны лес
Гэтай маўклівае скрухі; ночы,
Поўныя слёз, агністых анёлаў.
Разбіваецца срэбна аб голы мур шкілет дзіцячы.

Вандроўны

(*Der Wanderer*)

2-я рэдакцыя

Зноў спадае на ўзгорак белая ноч,
Дзе таполя ў срэбных гуках высіцца,
Дзе зоры й камяні.

Сцежка выгінаецца сонна над ручаём,
За хлопчыкам сочыць аблічча памерлае,
У ружовым прадонні, дзе славяць далеч пастухі,

Серп маладзіка. Са старых камянёў
Вачмі крышталёвымі глядзіць рапуха,
У квітненні вецер прагнуўся, птушыны голас
да смерці падобнага,
І ціхутка ў лесе зелянее крок.

Дрэва, звяры прыходзяць на памяць.

Прыступкі павольныя мху.

І месяц,

Што, ззяючы, тоне ў журботнай вадзе.

Ён вяртаецца зноў, плыве ўздоўж зялёнага берага ціха,
На чорнай гандоле гойдаючыся – цераз горад закінуты.

Карл Краўс¹

(Karl Kraus)

Белы Першасвятар Праўды,
Крышталёвы голас, у якім подых Бога жыве ледзяны,
Маг раззлаваны,
У якога пад полымным уборам
звініць блакітны рыштунак ваяра.

¹ Сучаснік Тракля, аўстрыйскі паэт, сатырык і публіцыст, галоўны рэдактар знакамітага ў той час часопіса «Die Fackel».

Замоўклым

(An die Verstummten)

І вар'яцтва вялікага горада, дзе вечарамі
Ля чорнага мура дрэвы-калекі застылі,
Дзе з сярэбранай міскі дух зла пазірае.
Дзе з магнітным бічом за каменную ноччу
імчыцца святло.

О вячэрнія ўдары затопленага звана.

Шлюха, што ў курчах лядовых
дзіця нежывое раджае.
Гнеў божы шалёна лупцуе ілбы апантаных,
Зараза пунсовая, голад, што трушчыць зялёныя зрэнкі.
О, і жахлівая вышчарка золата.

Але ў цёмным пекле крывава надсаджваецца
маўклівае чалавецтва,
Сплаўляе з цвёрдых металаў голаў Збавіцеля.

Passion

3-я рэдакцыя

Калі Арфей абуджае срэбныя гукі лютні,
Рыдаючы ў садзе вясновым па мёртвай,
Хто ты, што заснула ў цені дрэваў высокіх?
Шуміць жалобай вясенні чарот,
Сіняваты ставок,
Згасаючы пад зеленню дрэваў,
Пільнуючы цень сястры;
Цёмная любасць
Дзікага роду,
Ад якога на золаце колаў шумна з'язджае дзень.
Ціша, ноч.

Пад змрочнымі елкамі
Змяшалі кроў два ваўкі
Ў каменных абдоймах; аблока
Ў золаце згубілася над мастком,
Цярплівасць, маўчанне маленства.
Зноўку сустрэнецца труп пяшчотны
Ля ставу Трытонавага,
У дрымоце, у гіяцынтавых пасмах сваіх,
Каб голаў халодная ўрэшце разбілася ўшчэнт!

Бо заўсёды следам ідзе сіні звер –
Пад змрочнымі дрэвамі азіраецца,
Пільнуе тыя цямнейшыя сцежкі,
Начной мілагучнасцю ўзрушаны,
Вар’яцтвам пяшчотным;
Ці гэта, цёмнай любасці поўны,
Спеў струн прагучаў,
Да халаднаватых ног апускаючыся
Таé, што каецца, у скамянелым горадзе.

Зімовая ноч

(Winternacht)

Выпаў снег. І ты апоўначы, п'яны віном пурпуровым,
пакідаеш цёмныя сферы сябе, чалавека, чырвонае
полымя свайго ачага.

Чорны мароз. Зямля зацвярдзела,
горычны смак у паветры.

Зоркі твае ў ліхі замыкаюцца знак.

Акамянелымі крокамі тупаеш ты па насыпе, круглыя
вочы, быццам салдат, што штурмуе чорны акуп.
Аванці!

Горкі снег, горкі месяц!

Чырвоны воўк, які душыць анёла. Твае ногі звіняць,
як блакітны лёд, і ўсмешка поўная жалбы і пыхі
аблічча тваё скамяняе і зоркі прыцішвае асалодай
марозу;

ці схіляецца моўчкі над сном вартавога, які прыкархнуў
у дашчанай халупе.

Мароз і марыва. Белая зорная лёля апальвае плечы,
і богавы грыфы тваё металічнае сэрца дзяруць.

О каменны курган. Цішыня растае і забывае халоднае
цела ў срэбным сумёце.

Чорны і сон. А вуха доўга цікуе на сцежцы зорак
у лёдзе.

Пры абуджэнні гудуць званы на сяле. З усходняе брамы
срабрыста-ружовы дзень выплывае.

У Венецыі
(In Venedig)

Ціша ў паўзмрочным пакоі,
Срэбрана свеціць лямпа
Перад спеўным дыханнем
Самотнага;
Дзіва аблок ружовых.

Мух чорны рой зацяняе
У камяніцы скляпенне;
У дня залатога пакутах
Дранцвее галава
бяздомнага.

Прысмерк нязрушны мора.
Зорка й човен чорны
Зніклі каля канала.
Хваравітая ўсмешка дзіцяці
Мяне праводзіла ў сон.

Перадпекле

(Vorhölle)

Пад асеннімі мурамі, цені шукаюць там
На пагорку звонкага золата
Чародку аблокаў на пашы
У спакоі падсохлых платанаў.
Цямнейшымі слязьмі пахне гэты час,
Калі сэрца праклёнам замроенага
Перапаўняе пурпура позняй зары,
Паныласць закурэлага горада;
А за крокамі вее залацісты холад,
За крокамі чужынца, з цвінтара,
Быццам следам ішоў за ім тленнасці цень.

Ціха каменная звоніць будоўля;
Сад сірочы, цёмны шпіталь,
Чырвоны баркас на канале.
Замроена падымаюцца і апускаюцца ў цемрадзь
Згнілыя людзі
І з пачарнелых брамаў
Выходзяць анёлы з халоднымі лбамі;
Тленнасць, мацерак мёртвыя скаргі.
І коціцца праз іх доўгія валасы
Агністае кола, круглы дзень
Зямлі бясконцая мука.

У стых пакоях без сэнсу
Пыляцца прылады, рукамі кашчавымі
Вобмацкам шукае казку ў блакіце
Дзяцінства бязбожнае,
Тлусты пацук абгрызае дзверы і труны,
Сэрца дранцвее ў снежнай цішы.
Рэхам лунаюць пурпурныя кленічы
Голаду ў цемры прагнілай,
Чорныя палашы ашуканства,
Быццам бразнула медная брама.

Сонца

(Die Sonne)

Кожны дзень жоўтае сонца ідзе за пагорак.
Прыгожы лес, цёмны звер,
Чалавек; пастух ці паляўнічы.

Пунсовая рыба ўспывае ў зялёнай сажалцы.
Пад круглым небам
Ціха рыбак у сінім чоўне плыве.

Спеюць паволі гронкі і збажына,
Калі хіліцца дзень да змяркання,
Паспяваюць і зло, і дабро.

А як нагорнецца ноч,
Ціха ўздымае вандроўнік цяжкія павекі.
І ўспыхвае сонца са змрочнае прорвы.

Спеў злоўленага дразда
(*Gesang einer gefangenen Amsel*)

Людвігу фон Фікеры

Цёмны подых у вецці зялёным.
Пялёсткаў блакіт вакол аблічча
Самотнага, чые залатыя крокі
Паміраюць пад дрэвам алівак.
Упітымі крыламі ноч махае.
Ціхутка крывяніць пакора,
Росы капаюць з шыпоў і квецені.
Спагада зіхоткіх рук
Абдымае разбітае сэрца.

Лета

(Sommer)

Падвечар не чуецца скарга
Зязюльчына ў лесе.
Схіляецца жыта ніжэй,
Чырвоны мак.

Чорная навальніца
Над пагоркамі грукае.
Стракатая песня конікаў
Замірае ў полі.

Не варухнецца лістота
Каштанаў.
На вінтавой лесвіцы
Сукенка твая шалахціць.

Цьмяная свеціцца свечка
У цёмным пакоі;
Срэбраная далонь
Патушыла яе.

Ціха, ні ветру, ні зорак – ноч.

Год

(*Jahr*)

Цёмная ціша маленства. Між ясеняў зялёных –
Раскоша пануе блакітнага позірку; спакой залаты.
Цемень ад паху фіялак у захапленні; у вечар
Схіляюцца каласкі; насенне; тугі залатыя цені.
Бэлькі абчэсвае цесля; круціцца кола млына
На тле сутоння ; вуснаў пурпура – там, дзе ляшчына.
Мужная чырвань схіляецца над ціхай вадой.
Восені ціша, дух лесу; золата хмарак
Глядзіць самотніку ўслед; цень чорны ўнука.
Рэшткі ў каменным пакоі; у цені старых кіпарысаў
Слёзы начных відзежаў зліліся ў крыніцу;
Залатое вока Пачатку; цёмнае цярпенне Канца.

Вясна душы *(Frühling der Seele)*

Ускрык ува сне; на чорных завулках шалее вецер,
Блакiт вясны падмiргвае скрозь ломкае вецце,
Пурпуровыя росы начы, наўкол гаснуць зоры.
Днее зеленавата рака, серабрацца старыя прысады.
I горада вежы. О, п'янлівасць пяшчотная
У слiзганнi чоўна й цёмны воклiч драздоў
У садах маленства. Святлее ружовы флёр.

Воды ўрачыста шумяць. О, ценi вiльготныя лугу,
Звер цiха крочыць; квецень i зелянiна кранаюць
Цiха крышталь чала; гойданне чоўна, мiльганне...
Сонца цiха пазвоньвае ў ружовых аблоках узгорка.
Вялiкая цiша ялiн у лесе; ценяў суровасць ля ракi.

Так, чысцiня, чысцiня! Дзе жахлiвыя сцэжкi смерцi,
Шэрай каменнай нематы, дзе скалы начы
Ды ўступаванья ценi? Праменная бездань сонца.

Вось жа, сястра, калi я на самотным узлеску
Знайшоў цябе, быў поўдзень, i велiч маўчання звяроў;
Ты ў белым, пад дзiкiм дубам, цёрну цвiценне чорнага.
Магутнае памiранне i спеўнае полымя ў сэрцы.

Воды ўсё цямнейшыя вакол пекных гуляў рыбін.
Скрухі часіна, маўклівы позірк на сонца;
Душа – на зямлі чужаніца. Адухаўлёна
Зіхціць блакіт над прасекай, і звоніць доўга
Цёмны звон у вёсцы – праводзіны мірныя.
Ціха квітнее мірт над павекамі белымі мёртвых.

Глуха плешчуцца воды перад самым сутоннем,
Усё цямнейшая зелень ля берага –
 ўцеца ў ружовым ветры;
Братаў пяшчотны спеў на вечаровым пагорку.

У змроку
(*Im Dunkel*)

Маўчыць душа вясны блакітнай.
Пад вільготным голлем увечары
Дрыготка апалі абліччы закаханья.

О, крыж у зелені. У прыцьмелых размовах
Пазналіся мужчына з жанчынай.
Дзе мур высіцца голы,
Брыдзе з сваімі зоркамі самотны.

Над асветленай месяцам дарожкай лясной
Дзіч апала
Забытых ловаў. Позірк блакіту
У прагале разбураных скал.

Сон і памарачэнне *(Traum und Umnachtung)*

Увечары лядашчым старым зрабіўся мой бацька; у змрочных пакоях скамянеў матчын твар, а над хлопцам цяжэў праклён заняпалага роду. Раз-пораз ён прыгадваў сваё маленства, поўнае хвароб, жахаў і цямрэчы, замоўчаных гульняў у зорным садзе – або пра тое, як ён карміў пацукоў на абцямнелым двары. У блакітным люстры праступіў вузкі твар сястры, і ён, як нябожчык, рынуўся ў цямноцце. Уначы ягоны рот раскрыўся, як чырвоны плод, і зоркі заззялі над яго бязмоўнай жалобаю. Яго мроі запоўнілі старое котлішча бацькоў. Вечарамі ён з ахвотнаю праходзіў закінутымі кладамі або разглядаў у паўзмрочным магільным склепе зялёныя плямы тлення на іхніх прыгожых руках. Каля кляштарнай брамы ён папрасіў міласціну – кавалак хлеба; з цемрыва шугануў цень варанога каня і напужаў яго. Калі ён ляжаў у сваім халодным ложку, на вочы насунуліся невымоўныя слёзы. Ды не было нікога, хто мог бы памацаць даланёю ягоны лоб. Калі надышла восень, ён, празорца, хадзіў-блукаў па бурым лузе. О, гадзіны дзікага захаплення, вечары ля зялёнай ракі, паляванні. О, душа, што ціха спявала песню жжаўцелага чароту; палкая рахманасць. Ціха

і доўга глядзеў ён у зоркападобныя вочы рапухі, абмацаў дрыготкай рукою халадок старога каменя і абмяркоўваў сам з сабою шаноўнае паданне блакітнае крыніцы. О, срэбныя рыбкі й плады, што апалі са скалечаных дрэваў. Акорды ягоных крокаў нападзілі яго пыхаю і пагардаю да людзей. Па дарозе дадому ён напаткаў закінуты замак. Занядбаныя багі стаялі ў садзе, туды скіроўвалася іх вечаровая жалоба. Ды яму здавалася: «Тут я пражыў забытыя гады». Арганні харал усяліў у яго Божы страх. Але дні свае ён правёў у змрочнай пячоры, ён хлусіў, краў і хаваўся – полымны воўк перад белым абліччам маці. О, часіна, калі ён са скамянелымі вуснамі апусціўся долу ў зорным садзе, цень забойцы на-сунулася на яго. З пурпуровым чалом ён рушыў да багны, а на яго металёвыя плечы спадала кара Боскага гневу; о, бярозы ў буры, цёмная зверына, што абмінала яго вар'яцкія сцежкі. Нянавісьць спальвала ягонае сэрца, пажада, калі ён ва ўзбуялай зелені летняга саду чыніў гвалт над дзіцёнкам, распазнаючы ў яго зіхоткасі сваё вар'яцкае аблічча. Боль, таго вечара каля акна, калі з пурпуровых кветак, выйшаў жудасны шкілет, сама Смерць. О, вежы і званы... і цені ночы камянямі валіліся ўпрост на яго.

Ніхто яго не любіў. Ягоную голаў спапяляла хлусня і распуста паўзмрочных пакояў. Блакітны шолах жаночага ўбору ператварыў яго ў нерухомы стод:

у дзвях стаяла цемнаватая постаць яго маці. У яго ў галавах, уздымаючыся, узнікаў цень Зла. О, ночы ды зоркі. Увечары ён з калекам падаўся ў бок гары; на заснежанай вяршыні адбіваўся ружовы бляск вечаровае зары, і яго сэрца ціха звінела ў сутонні. Над імі цяжка нависалі няўрымсныя яліны, і чырвоны паляўнічы выходзіў з бору. Надыход ночы крыштальём разбіў яго сэрца, і цемра хвастала яго па лбе. Пад голымі дубамі ён сваімі ледзянымі рукамі задушыў дзікую котку. Праваруч, стогнучы, з'явілася белая постаць анёла, а ў цемрадзі большаў і большаў цень калекі. Ды ён схапіў камень і кінуў проста ў яго; калека, скавычучы, уцёк, і з уздыхам у шатах дрэваў знікла рахманае аблічча анёла. Ён доўга ляжаў на камяністым полі і здзіўлена разглядаў залаты зоркавы шацёр. Гнаны кажанамі, ён кінуўся прэч у цямрэчу. Задыханы, ён прыбег у закінуты дом. У двары ён, дзікая жывёліна, піў блакітныя воды студні, аж пакуль яго не пачало калаціць ад холаду. У ліхаманцы ён сядзеў на ледзяных драбінах, шалёна благаючы ў Бога, каб ён паслаў яму смерць. О, шэрае аблічча жаху, калі ён узняў вочы над перарэзаным горлам галубкі. Кінуўшыся прэч, цераз адныя, другія чужыя драбіны, ён наткнуўся на дзяўчыну-габрэйку, учапіўся ў яе чорныя, як смоль, валасы, упіўся ў яе губы. Варожасць ляцела за ім цёмнымі завулкамі, і ляскатанне жалеза парвала

яму слых. Уздоўжкі восеньскіх муроў ён, хлопчык, царкоўны служка, ціха ішоў следам за маўклівым святаром; пад засохлымі дрэвамі ён, п'янеючы, удыхаў пурпуру тых сакральных рызаў. О, заняпалы дыск сонца. Салодкія пакуты паядалі ягоную плоць. У запустелым праходзе пад домам ён паўстаў, узіраючыся ў самога сябе – брудная, скрываўленая постаць. Глыбейшаю зрабілася яго любоў да натхнёных тварэнняў з каменю; вежу, што з пякельнай усмешкаю ўначы штурмуе блакітнае зорнае неба; халодная магіла, у якой пахаванае палымянае сэрца чалавека. Боль тае невыказнае віны, што адкрывае яго ўсім. Але калі ён, захоплены полымнымі думкамі, сыходзіў долу восеньскай ракою, перад ім у валасяніцы паўставаў полымны дэман – сястра. Калі яны прачыналіся, у іх у галавах патухалі зоры.

О, родавы праклён. Калі ў заплямленых пакоях здзейсніцца ўсялякі лёс, у дом поступам гнілізны зойдзе смерць. О, калі б на дварэ была вясна і квітнеючым дрэве пяў мілы птах. Але, робячыся ўсё больш шэраю, засыхае сціплая зелень пад вокнамі начных жыхароў і іх сэрцы, крывянячы, задумваюць яшчэ новае зло. О, схаваныя ў сутонні веснавыя сцяжыны таго, хто парынуў у думкі. Больш справядлівай радасцю надзяляюць яго паркан у квецені, першая сяўба селяніна і спеў птаха, мілага Божага стварэння; вечаровыя званы

і цудоўнае сумоўе людзей. Хай бы ён забыўся на сваю долю і шыпы церняў. Вольна зеляніцца ручай, дзе срабрыста ступае яго нага, і прамоўнае дрэва шамаціць яму над няцямным чалом. Вось жа, слабкай рукою ён падымае змяю, і ўжо ў агністых слязах распавілася ягонае сэрца. Велічна маўчыць лес, зялее цемра і ў сполаху шугае імшыстая зверына, калі насоўваецца ноч. О, трапятанне, калі кожны, ведаючы сваю правіну, ідзе цярыстымі сцяжынамі. І вось знайшоў ён у кустах цёрну белае цела дзяўчынкі-падлетка, кроў з якога сцякла на плашч жаніха. Ды ён стаяў, пахаваны ў сваіх сталёвых валасах, нема пакутуючы, перад ёю. О, праменныя анёлы, рассеяныя пурпуровым ветрам начы. Праз усю ноч ён туліўся ў крышталёвай пячоры, і струпля расла серабрыстай плямай на ягоным чале. Ценем ценю ён сыходзіў горнай сцежкаю долу пад восеньскімі зорамі. Ішоў снег, і дом запаўняўся блакітнай цемраю. Цвёрды бацькаў голас гучаў, як у сляпога, заклінаючы вусціш. Боль у з'яўленні пахіленых постацяў жанчын. У здранцвелых руках плады і прылады былі няздатныя дапамагчы перапалоханаму роду. Воўк разарваў цельца першынца-немаўляці, і сёстры ўцякалі ў цёмныя сады да кашчавых дзядоў. Звар'яцелы празорца, ён спяваў ім каля паўразбураных муроў, і Божы вецер паглынаўся ягоным голасам. О, пажадлівасць Смерці. О, дзеці

цёмнага роду. Срабрыста мігацяць злыя кветкі крыві на іх скронях, у іх разбітых вачох халодная поўня. О начныя жыхары, о, праклятыя!

Глыбока тоіцца дрымота ў цёмных атрутах, у ёй зоркі й белае аблічча маці – скамянелае. Моцная горыч смерці, кошт здзейсненых правінаў; у бурым голлі роду, з ухмылкаю распаліся гліняныя лікітвары. Але ён ціха спяваў у зялёным бадзяковым цені, ачомаўшыся ад злых сноў; з салодкімі гулямі да яго наблізіўся ружаваты анёлак – каб ён, пяшчотны дзікун, змружыў вочы начной парою; і ён убачыў зорнае аблічча чысціні. Сланечнікі сваім золатам хіліліся цераз садовы паркан, бо стаяла лета. О, рупнасць пчолак і зялёная лістота ляшчыны; гримоты, што праляталі побач. Серабрыста цвілі таксама макі, несучы ў зялёных каробачках нашы начныя зорныя мроі-сны. О, якім жа ціхім быў дом, калі бацька сыходзіў у цемру. Пурпурова спеў плод на дрэве, і згрубелыя рукі садоўніка няспынна рабілі працу; о, знакі-валасінкі на зіхоткім сонцы. Ды ўвечары ў кола жалобнага быцця сваіх ціха ўступіў цень мёртвага чалавека, і яго крокі крышталёва звінелі над лугам, што зелянеў побач з лесам. Яны моўчкі сабраліся за сталом; васковымі рукамі яны пераламлялі хлеб, які крывяніў. Боль пры выглядзе скамянелых вачэй сястры, бо за ядой яе вар'яцтва праступіла на ўначэлым братавым чале; у спакута-

ваных матчыных руках хлеб ператварыўся ў камень. О, сатлелыя, бо іх срэбныя языкі замоўчвалі пекла. І вось пагаслі лямпы ў халаднаватым пакоі, і з-пад пурпуровых масак самі на сябе, пакутуючы, моўчкі пазіралі людзі. Цэлую ноч, асвятляючы палі, шумеў дождж. Цёмная постаць прайшла ў бок дзікіх зараснікаў цёрну жаўтлявай сцежкай у збажыне, пад спевы жаўранка ў пяшчотнай цішы зялёнага голя – там яна знайшла спакой. О, вёскі і парослыя мохам сцяжынкі, палымяны позірк... Але здраджваюць, нямеюць ногі, пераступаючы цераз сонных змей на ўзлеску, і вуха пільна сочыць за пранізлівым крыкам шуляка. Камяністую пустку знайшоў ён увечары – праваднік нябожчыка ў цёмны бацькаў дом. Пурпуровае воблака згусцела вакол ягонай галавы, і ён моўчкі ўпаў на свой вобраз і падабенства, месяцападобнае аблічча; ён каменна быў узяты пустачай, калі ў разбітым люстры паўстала яго сястра, падлетак на мяжы сканання, і ноч паглынула пракляты род.

Туга

(Die Schwermut)

Магутны, цёмны голас, ты,
Што йдзеш з нутра; твой кшталт –
З аблокаў, золата
Вячэрняй цішы;
Зеленаваты горны вадаспад
Між паламаных соснаў –
Акруга ценяў;
Сяло,
Што ў бурых выявах ціха ўмірае.

Вунь гойсаюць чорныя коні
Па лузе ймглістым.
О, жаўнеры!
З пагорка, дзе коціцца сонца ў змрок,
Усмешліва пад дубы
Кроў спльвае
Бязмоўна! О, грукату армій
Туга; зіхоткі шалом з ілба
Чырвонага зваліўся.

Ідзе восеньскі халадок,
Зорамі ззяе;
Унізе зламаныя косці мужчын,
Маўчыць манашка.

Скарга

(Klage)

Сон і смерць, змрочна арлы
Шумяць вакол галавы усю ноч
Залаты абраз чалавека
Паглынае сцюдзёны вір
Вечнасці. На жудасных рыфах
Трушчыцца пурпуровае цела
І скардзіцца цёмны голас
Па-над морам.
Шалёнай сястрой журботы
Глянь: тоне трывожны чаўнок
Пад зоркамі,
Маўклівым абліччам начы.

На Усходзе

(Im Osten)

На дзікі арган зімовае буры
Падобны народу змрочлівы гнеў,
Пурпуровы вір бітвы,
Зорак апалае лісце.

Разбітым брывом, серабрыстай рукой
Ноч жагнае салдатаў на смерць.
У ценях асенняга ясеня
Уздыхаюць духі забітых.

Цярністы гушчар абдымае горад.
З акрываўленых ног скідае месяц
Спалоханых жанчын.
Дзікія ваўкі ўварваліся ў браму.

Гродак
(*Grodek*)

Ад зброі смяротнай звiняць вечарамі
Асення пушчы, бары, залатыя лугі
І азёры блакітныя, а па-над імі
Коціцца змрочнае сонца; прымае ноч
Палеглае воінства, дзікую скаргу
З іх акрываўленых вуснаў.
Ціха грувасцяцца над паплавамі
Хмары барвовыя – логвішча гнеўнага бога –
У пралітай крыві, у мясячнай стыні;
Дарогі спываюць у чорную пустку.
Пад залатым голлем ночы і зорак
У моўчы лясной калышуцца цені сясцёр міласэрных,
Вітаючы дух герояў, крываваыя іх галовы;
І ў чорным чароце цёмныя флейты восені граюць.
О гордая жальба-жалоба! Жалезны алтар!
Гарачае полымя духу наблізіла сёння магутны боль –
Унукаў,
Што нарадзіцца яшчэ не паспелі.

ЗМЕСТ

Спеў у ноч. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	5
Раманс ночы. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	11
Рандэль. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	12
На вечар сэрца маё. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	13
De profundis. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	14
Псальма. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	15
Да сястры. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	17
Амэн. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	18
У Гэльбруне. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	19
Сон. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	20
Дзяцінства. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	21
Песня гадзін. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	22
Па дарозе. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	23
Краявід. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	25
Да хлопца Эліса. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	26
Себасцьян у сне. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	27
На балоце. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	30
Увесну. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	31
Вечар у Лансе. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	32
Каля Манаскай гары. <i>Пераклад</i> <i>Лявона Баршчэўскага</i>	33
Песня пра Каспара Гаўзера. <i>Пераклад</i> <i>Васіля Сёмухі</i>	34

Зімовы вечар. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	36
Пераўтварэнне Ліха. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	37
Восень самотнага. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	40
Спакой і маўчанне. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	41
Аніф. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	42
Спарод. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	44
Да рана памерлага. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	45
Спеў пра Паўночны край – Еўропу. <i>Пераклад</i> <i>Васіля Сёмухі</i>	47
Прасветленасць. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	49
Фён. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	50
Вандроўны. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	51
Карл Краўс. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	52
Замоўклым. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	53
Passion. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	54
Зімовая ноч. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	56
У Венецыі. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	58
Перадпекле. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	59
Сонца. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	61
Спеў злоўленага дразда. <i>Пераклад</i> <i>Лявона Баршчэўскага</i>	62
Лета. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	63
Год. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	64
Вясна душы. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	65
У змроку. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	67

Сон і памарачэнне. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	68
Туга. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	75
Скарга. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	76
На Усходзе. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	77
Гродак. <i>Пераклад Васіля Сёмухі</i>	78

У серыі «Паэты планеты», акрамя выбраных вершаў
Геарга Тракля, таксама ёсць у продажы:

Сапфо	Гай Валерый Катул
Франчэска Петрарка	Яраслаў Вырхліцкі
П'ер дэ Рансар	Ян Каханоўскі
Ўільям Шэкспір	Катры Вала
Ёган Вольфганг Гётэ	Канстандзінас Кавафіс
Габрыэла Містраль	Барыс Пастарнак
Умар Хаям	Аляксандр Чакс
Шарль Бадлер	Хуан Рамон Хіменэс
Райнэр Марыя Рыльке	Юлі Таўбін
Фрыдрых Гельдэрлін	Хаім Нахман Бялік
Генрых Гайнэ	Баляслаў Лесьмян
Гіём Апалінэр	Шандар Петэфі
Эдгар По	Міхай Эмінэску
Федэрыка Гарсія Лорка	Ўільям Батлер Ейтс
Джон Кітс	Эмілі Дыкінсан
Рыгор Барадулін	Алесь Разанаў
Дзімча Дэбляянаў	Мацуа Басё

Сяргій Жадан

Падрыхтаваня ці рыхтуюцца
і ў бліжэйшы час выйдуць
зборнікі выбраных твораў такіх паэтаў, як:

Р. Тагор	С. Обстфельдэр
В. Мюлер	С. Вальеха
Дж. Леопардзі	С. Косавел
Дж. Г. Байран	Ф. Шылер
А. Рэмбо	А. Міцкевіч і інш.

Па пытаннях набыцця кніг
серыі «Паэты планеты» звяртайцеся:
paety.planety@gmail.com
Тэл./факс (17) 267.48.71,
маб. (29) 623.35.65.

Тракль, Г.

Т65 Выбранае / Геарг Тракль; пер. з нямецкай. — Мінск :
Выдавец Зміцер Колас, 2018. — 84 с. (Паэты планеты).
ISBN 978-985-7164-61-5.

Геарг Тракль (1887–1914) – адзін з самых яркіх паэтаў, прадстаўнікоў аўстрыйскага экспрэсіянізму, як называюць неспакойнае, экстатычнае, творчае дзесяцігоддзе ў літаратуры паміж 1910 і 1920 гадамі з яго эксперыментамі і парываннямі, гукавай і колернай гарманічнасцю, меланхалічнасцю.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.112.2-1

ББК 84(4Авс)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Геарг Тракль

ВЫБРАНАЕ

Дызайн *Марціна Русеўскага.*

Рэдактар *Зміцер Колас.*

Падпісана ў друк 15.08.2018. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,20. Ум. друк. арк. 2,63.

Наклад 250 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас.*

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.